

bezen, vnema in važnost do stanu in poklica. Kdor mladim učiteljicam njih živahnost in veselje do življenja zameri, svedoči, da ne pozna žitja mladosti — to je človek brez srca — kreatura!

Kdo je kriv, da je prišla koleginja Gregoričeva in z njo druge slovenske tržaške kolegije do tega obžalovanja vrednega sklepa? Napačni predsodki so krivi in nihče drugi. Še danes so v orientu žene sužnje svojih mož, še danes smatra necivilizovan svet celo pri nas ženstvo za manj vredno od moštva. Žena je čislana pri mnogih le za uživanje strasti, drugi jo pade milostno v kuhinjo, tretji jo čislajo kot mater in odgojiteljico — v resnici pa zasluži žena zaradi svoje požrtvovalnosti, pridnosti, delavnosti, dušnih zmognosti in vsestranske usposobljenosti popolno osebno svobodo in enakopravnost z moškim spolom.

Osebna svoboda in enakopravnost ženstva z moštvom stopa polagoma, a mora priti s časom v polnem obsegu na dan. Učiteljstvo je prvo sklenilo boriti se na vsi četrti v celi naši državi za enakopravnost učiteljic z učitelji. Enaka odgoja, enak trud, enaka plača in enake pravice je naše geslo. Danes vidimo stopati ženo v razne stanove. Odpirajo se ji vrata v srednje in visoke šole, v zadnjem času je naša vlada dovolila ženstvu vstop v razne obrtne šole. Ženstvo je zastopano ne samo pri učiteljstvu, ampak tudi pri pošti, v veliki meri v trgovini, v raznih obrtjih in uradih.

Ako si zna žena pošteno služiti kruh, menda ji bo dovoljeno tudi uživati ga svobodno po svojih volji. Ako si zna žena sama zaslužiti kruh, bi bilo jako smešno in nesmiselno, ako bi ji kdo zapovedal, da ga mora sama užiti. Smešno in nesmiselno je torej, da bi si nesmelna žena po svoji lastni volji ob dobrem zaslužku izvoliti zakona in družinske udobnosti. Kdor jetemu nasproten, živi v napačnih predsodkih.

Učiteljicam na Kranjskem se le s prošnjo dovoli nekaterim zakon. V zadnjem času se sliši, da se namerava odvzeti poročenim bivšim učiteljicam celo pokojnino. S stališča osebne svobode in enakopravnosti je za učiteljice velika krivica, ako se jim zabranjuje zakon, še večja vnebovpijoča krivica bi bila pa, ako bi se poročenim učiteljicam odvzela pokojnina. Ali ni to sad njenih dolgoletnih študij in muk? In če se poroči, ali ne potrebuje ravno tako težavno zaslužene pokojnine? Zasluge pač ostanejo iste. Društvo učiteljic na Kranjskem naj bi se o teh zadevah čimprej posvetovalo in odposlalo na merodajno mesto resolucijo glede enakosti pri bodočem urejanju učiteljskih plač, glede

ga razdrobe, in ako je snov pripravna za uporabo, porabijo njegovo snov za novo delo.

Tako je tudi smrt razbila moj kalup — telo, ni pa uničila Stvarnikovega, najbolj dovršenega, umetniškega dela, zakaj ta hip, ko se je razbil kalup, se je moj duh rodil v novo življenje.

Ali, dragi Švon, v mojem perispritu se ne zrcali samo oblika človeka, ampak v perispritu so začrtana vsa moja zemeljska dejanja liki zareze na gramofonski plošči. Niso pa vsa človeška dejanja vredna Stvarnikovega dela.

Kakor črne pege zatemne čisto zlato, tako omadežujejo svetločist perisprito zla in slaba dejanja, s katerimi je človek s svojo sebično strastjo onečastil samega sebe.

Prvi moj pogled v sebe je bil zdvojljiv, ker sem zagledal v sebi in na sebi polno črnih peg. Ti madeži so rodili v meni, kakor sem Ti že pisal, grozne predstave in zbudile v meni boleč čut, da sem s pekočo bolestjo trgal s sebe svoja črna dejanja.

Vprašaj, kako je mogoče, da bi vtiski dejanj bili vdolbeni v nečem, česar se mi ne zavedamo? Zakaj bi moral biti baš perisprito? Kaj bi ne bili lahko začrtani naši vtiski v možganih? Ako ne v možganih, pa v našem srcu, in če ne v srcu, pa v našem drobu?

pokojnine, da jo omožene učiteljice uživajo v isti meri kakor učitelji, in glede možnosti učitelja.

Slavica.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca januarja K 20.559'18.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Tiskovni sklad mladinskih knjig in časopisov.

I.

Namen.

Organizacija slovenskega učiteljstva je vzela v roke izdajo mladinskih knjig in mladinskih časopisov. Izšle so 4 knjižice bogate vsebine; XI. leto izhaja „Zvonček“, tretje leto pa izhajata list za mladino: „Naša bodočnost“ in vzgojevalni list za starše „Domače ognjišče“. Glavni namen mladinskih knjig in mladinskega časopisja je, da se razširijo v najširše sloje našega naroda. Lep in vzvišen namen; le tem potom pridemo v okom nezdravemu čitvu, ki zastruplja mladino in odrasle ljudi ali jih pa fanatizuje. Gotovo je jasno vsakomur, kaj in koga mislimo. Takozvani ljudski spisi in časopisi so najnižje cene in narodu na škodo precej razširjeni. Le pomislimo, kakšnih raznih sredstev se v ta namen poslužujejo tisti „vzgojevalci“ naroda!

Proti našim mladinskim knjigam in časopisju doslej še niso po rovtarsko rohnili in divjali, pa jim menda tudi ne bo mogoče, ker so brez peg in služijo le v pouk in vzgojo. Čimbolj bodo razširjeni, tembolj bodo rodu in nam v korist in blaginjo. Sedanja cena knjig je, povprečno vzeto, previsoka, istotako časopisja. Vsak delavec bi rad kupil knjigo, a je ne more. Krona je zanj ob današnji draginji velik denar. Nabaviti si jo torej morejo le bogatejši sloji. [Ubožnejši pa so na ta način prikrajšani za dobro in zdravo čtivo.

To vendar ni povsem pravilno. Ta nedostatek odpraviti, je velevažna zadeva, če ne — kulturno delo. Knjižica za mladino in poučno-vzgojevalno časopisje naj postane popularno, naj si zagotovo pot v vse stanove našega naroda. Postati mora ceno in lepo! Bo li mogoče?.

II.

Mogoče bo!

Celokupni narod bi zlagal takomenovani „Tiskovni sklad mladinskih knjig in časopisov.“ Deleži bi bili po 10 K; višje se ne bi seglo. Nabrana glavnica bi se obrestovala in njene obresti bi se uporabljale na ta-le način: Ti-

Ne, dragi Švon, vtiski niso začrtani ne v možganih ne v srcu in ne v drobu. Po snovnih čutih dobiva duh vtiske iz obkrožujočega sveta v svojo dušo, ki je obdana s perisprito. Porečeš: „Kdo pa je že videl ta perisprito?“ O perispritu se vsak dan lahko prepričaš, ako imaš zmognost, da si hipnotizer ali magnetizer.

Si li čital podlistek v „Učiteljskem Tovarišu“ lansko leto o hipnotizmu? Tam imaš razpravo in dokaze, da človek ni samo pojav, kot se nam po svoji snovi prikazuje, ampak je v njem še drug pojav, ki je zoper v snovem kalupu, dokler goden ne izide iz njega. Pojav sledi pojavu iz pojava.

Perisprito je ona pergamentna pola, na kateri so vdolbeni vsa naša dejanja, ki lahko stopijo kakor predstave na dan. Duh ima zmognost, da te predstave lista po polah življenja, in vsaka knjiga življenja je v novem življenju odprta listina vsakomur na razpolago in vsakomur v pogled.

V novem življenju ni svetohlinstva in ni črnih mask, ki bi si z njim zakrivali svoj obraz.

Vez, ki me je vezala z vami, se ni pretrgala.

Nočni čuvaj kliče uro eno, zato končam.

Troj

Afron.

skarski troški, troški za klišee itd. bi se deloma ali popolnoma pokrili z obrestmi imenovanega sklada. Če ti troški odpadejo, se bo cena knjig in časopisja zanesljivo znižala pod polovico sedanje cene.

N. pr.: Natisnilo bi se 1000 izvodov ml. knjige.

Stanejo na 1000 izvodov	1 K 1000 K
troški	1000 „ 40 h 400 K
1000 izvodov	600 K,

1 komad na 60 h.

Če stane knjižica sedaj le 60 vinarjev, poprej pa 1 K, ne bo se li dalo sedaj več izvodov razprodati?

V prvi vrsti bi prispevali za sklad vzgojevalci mladine, narodna društva, korporacije in denarni zavodi, potem še le posamezniki.

III.

Uprava.

Upravo „Tiskovnega sklada“ bi vzeli v roke ljudskošolski učitelji, učitelji meščanskih šol in profesorji višjih zavodov. Kako to urediti, se prepusti izkušenim organizatorjem. Ali vendar se naj upravitelstvo in vodstvo približno tako sestavi: Torišče vsega gibanja in podjetja bi bila Ljubljana. Slovensko ozemlje se razdeli na tri okrožja: I. okrožje: Kranjsko, II. „ Štajersko-Koroško. III. „ Primorje. Predsednik na Kranjskem, I. podpredsednik na Kranjskem. II. „ „ Štajerskem, oziroma Koroškem. III. podpredsednik v Primorju.

Od bor:

Trije člani vsakega okrožja.

Vsako okrožje vsebuje 1 ljudskošolskega učitelja, 1 meščanskega učitelja, 1 profesorja.

Nadzorstvo:

I. okrožje: 1 mešč. učit., 1 prof.

II. „ 1 ljudsk. učit., 1 prof.

III. „ 1 ljudsk. učit., 1 mešč.

O delovanju in razvoju se bi leto za leto poročalo v stanovskih listih in v dnevnikih, da bo vsakomur omogočen vpogled.

IV.

Pristop.

Pristop k „Tiskovnemu skladu“ bi bil vsakemu Slovincu dovoljen. Delo bi se pa naj vršilo v sledečem redu:

1. Vsa učiteljska društva z 1 ali več deleži.
 2. Vsak ljudskošolski učitelj ali učiteljica.
 3. Vsi učitelji meščanskih šol.
 4. Vsi profesorji srednjih šol.
 5. Razni denarni zavodi z 1 ali več deleži.
 6. Razne korporacije in društva.
 7. Občinski sveti.
 8. Posamezni Slovenci.
- Pričelo bi se pri učiteljskih društvih in delovalo približno v istem smislu dalje. Vabljeni so vsi, ki se zanimajo za to stvar in naj povedo svoje mnenje, da se nam pojmi izbistrijo.

M.

Opomba uredništva: Objavljamo ta članek, ne da bi se docela — zlasti s III. delom — strinjali z njim. Vabimo pa vse, ki se zanimajo za razvoj našega mladinskega slovstva, da razmišljajo o tem in povedo svoje mnenje. Najpripravnejše in najumesnejše pa bi bilo govoriti na „Zavezini“ skupščini.

O možitvi tržaških učiteljic.

Poročilo v „Tovarišu“ v predzadnji številki o naslovni temi vsebuje nekoliko netočnosti. Toriščica Sabadinova je v kratkih besedah povedala približno to, kar smo čitali v 4. števil. „Tovariša“. Rekla je, da se ji vidi poniževalno in človeka nedostojno, ako se ji kratkoma prepove, da ne sme razpolagati s svojo osebo, kakor ji je drago. Res je, da je mnogo učiteljic med nami — in med njimi morda tudi ona sama — ki bi ne hotele nobenega, oziroma ne mogle dalje služiti v slučaju možitve, ali mnogo jih je med njimi, ki so res vse navdušene za učiteljski stan in ki bi se morda le nerade odpovedale učiteljevanju. In kakor rečeno, koliko je omoženih učiteljic, ki ne store svoje dolžnosti v šoli?

V zadnjem času je slišala med učiteljicami glasove, naj bi se me potezale za penzijo

v razmerju s službenimi leti. Res, to bi ne bilo slabo, in ako nam kaj takega dovoli, bi bila tudi ona popolnoma zadovoljna, četudi nam ne dovoli službovanja po poroki. Misli pa, da do tega ne pridemo nikdar. Svetuje in misli tedaj, da bi ne bilo taktično, postaviti se direktno proti zakonu, ker v slučaju, da nam nočejo dati penzije, bi nam ne hoteli niti tega dovoliti, proti čemur bi se sedaj v svoji kratkovidnosti tako energično postavile. Morale bi si pustiti odprte vse poti in zahtevati, naj vsaki učiteljici dajo na izbiro, ali ostane še dalje učiteljica ali pa hoče iti v penzijo, oziroma ji dati odškodnino, ako sama to želi.

Na to je čitala tov. Gregoričeva svoj referat, ki smo ga čitali v „Tovarišu“. — K sklepu je predlagala približno te resolucije:

1. Tržaške slovenske učiteljice se upirajo možitvi učiteljic, ker vedo, da bi ne mogle izvrševati dvojnega poklica kot učiteljice in matere.

2. Zahtevajo, naj bi se jim v slučaju možitve izplačevala penzija v razmerju s službenimi leti.

3. Ako pa slavní magistrat iz enega ali drugega vzroka preferira odpraviti prepoved možitve, naj se jo odpravi in to le onim učiteljicam, ki bi ne hotele ali ne mogle služiti. Nakazalo in izplačevalo naj bi se jim v mesečnih obrokih določeno odškodnino, kar bi ne bila sicer pokojnina, ampak vendar nekaj podobnega.

Vnela se je debata o prvi točki. Predlagalo se je, naj se prva točka popolnoma izpusti in stavite le drugi dve točki, ali pa vsaj besedilo prve točke tako prikoji, da bi kolikortoliko soglašalo s tretjo. V tem je bila pisateljica teh vrstic odpoklicana in ko se je vrnila, se ji je reklo, da se le besedilo prve točke ublaži, s čemer da vse soglašajo. Fakt pa je, da se o stvari ni glasovalo, ampak to le tako površno sklenilo, ne da bi se vprašalo, ali je in koliko jih je drugačnega mnenja.

Razpravljalo se je tudi nekoliko o izpremembah načrta ročnih del in pa o uvedbi strokovnih učiteljic v tem predmetu. Sklenilo pa se je s tem počakati, da vidimo kako stališče zavzemljejo o tem italijanske kolegije.

Po sestanku so se pa hitro slišali glasovi nezadovoljnosti. Ta in ona ni bila zadovoljna s sklepi, ampak izrekla se je želja, naj bi se sklical nov sestanek, da se boljše razgovorimo. Mislim pa, da bi bilo dobro za sedaj počakati in videti, ali je kaj upanja sploh, da bi se sprejela druga točka. V slučaju, se o ne zgodi bo res treba novega sestanka in novih sklepov, ker bi pač ne bilo pametno, da bi same pomagale drugim — vezati sebi roke.

Še nekaj besed o stvari. Vprašanje, ali naj se učiteljicam dovoli poroka ali ne, nas je našlo neprimerno. Nobena ni o tem nikdar razmišljala. To vprašanje ni vzkliklo iz nas in se polagoma razvilo. Moral je priti nekdo, ki nas je spomnil, in ko se nam je stavilo vprašanje, kaj bi bilo za šolo bolje, smo gledale druga drugo in nismo si bile na jasnem, kaj bi bilo za šolo bolje, kaj bi bilo za nas bolje in kaj pravzaprav hočemo. Vajene smo bile na dosedanje prakso, da se nam zdi nemogoče, da bi bilo odslej drugače. Res bi bilo pač še najbolje, ako bi se nam dala penzija. Da bi se pa to uresničilo, se niti ne upam misliti. Res je sicer, da je v marsičem Trst dežela posebnosti, a bojim se, da v tem slučaju ne bo. Ako pa bi nam ne hoteli dati penzije, moramo gledati, da nam kolikortoliko pustijo prosto roko, da ostanemo namreč v službi tudi po slučajni možitvi, ako je kateri to pogodu. In če je med nami edino ena, ki bi kdaj to izkoristila že zaradi te edine moramo zahtevati prostost v tem oziru. Seveda one, ki nočejo to izkoristiti, bi dobile odškodnino, kakor je bila doslej v navadi. Zahtevati bi morale vsekakor, da bi se tudi nadalje izplačevala odškodnina onim, ki bi ne hotele služiti dalje. Že zavest, da smem kolikortoliko storiti, kar sama hočem, je tako prijetna in povzdiguje človeka. Kako je potem za posamezno družino bolje, ne smemo me odločevati za vse, ampak vsaka učiteljica naj s svojim možem po svojem razumu to uravnava.

Tudi bi bilo nekolegalno in indirektno denunciranje omoženih učiteljic, ki bi se jim nekako očitalo, da ne opravljajo svojih dolžnosti kot učiteljice (kot soproge in matere so odgovorne le svoji vesti in svojemu možu) ako bi se postavile proti poroki.